

НАЦРТ ЗАКОНА
О ЗАШТИТНИКУ ПРАВА ДЕТЕТА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом установљава се Заштитник права детета као независан државни орган који штити, прати и промовише права детета.

Члан 2.

Дететом се, у смислу овог закона, сматра свако лице које није навршило 18. годину живота, без обзира да ли је домаћи или страни држављанин, да ли је рођено у браку или ван брака, да ли је усвојено, те да ли је под родитељским старањем или без родитељског старања.

Члан 3.

Заштитник права детета је независан и самосталан у обављању послова утврђених овим законом и нико нема право да утиче на његов рад и поступање.

У обављању послова из своје надлежности Заштитник права детета поступа у оквиру Устава, закона и других прописа и општих аката, као и потврђених међународних уговора и општеприхваћених правила међународног права, руководећи се начелом правичности и морала.

Члан 4.

Седиште Заштитника права детета је у Београду.

Заштитник права детета одлуком може образовати канцеларије и ван свог седишта.

Општим актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби Заштитника права детета ближе се уређује обављање послова у канцеларијама.

II. НАДЛЕЖНОСТ И ПОСТУПАК

Члан 5.

Заштитник права детета:

- 1) прати усклађеност закона и других прописа у Републици Србији који се односе на заштиту права деце са одредбама Устава Републике Србије, Конвенције Уједињених нација о правима детета и других међународних докумената који се односе на заштиту права и интереса деце;

- 2) прати извршавање обавеза Републике Србије које произлазе из Конвенције Уједињених нација о правима детета и других међународних докумената који се односе на заштиту права и интереса деце;
- 3) прати примену свих прописа који се односе на заштиту права и интереса деце;
- 4) прати повреде права и интереса деце;
- 5) залаже се за заштиту и промоцију права и интереса деце;
- 6) предлаже предузимање мера за заштиту и промоцију права деце, као и за спречавање штетних поступања која угрожавају права и интересе деце;
- 7) обавештава јавност о стању права деце;
- 8) обавља друге послове утврђене овим законом.

Члан 6.

Заштитник права детета упознаје децу са начином остваривања и заштите њихових права и интереса и саветује их како да остваре и заштите своја права и интересе.

Заштитник права детета континуирано сарађује са децом, подстиче децу на изношење њиховог мишљења, иницира јавне активности усмерене на побољшање положаја деце и учествује у тим активностима, те предлаже мере за повећање утицаја деце у друштву.

Члан 7.

Заштитник права детета је овлашћен да Влади, односно Народној скупштини поднесе иницијативу за измену или допуну закона и других прописа и општих аката, ако сматра да до повреде права деце долази због недостатака у прописима, као и да иницира доношење нових закона, других прописа и општих аката, када сматра да је то од значаја за остваривање и заштиту права деце.

Влада, односно надлежни одбор Народне скупштине, дужни су да разматрају иницијативе које подноси Заштитник права детета.

Заштитник права детета је овлашћен да у поступку припреме прописа даје мишљење Влади и Народној скупштини на предлоге закона и других прописа, ако се њима уређују питања која су од значаја за заштиту права деце.

Члан 8.

Заштитник права детета је овлашћен да покрене поступак пред Уставним судом за оцену уставности и законитости закона, другог прописа и општег акта.

Члан 9.

У обављању послова из своје надлежности Заштитник права детета је овлашћен да органима државне управе, органима, односно службама јединица локалне самоуправе, као и другим правним и физичким лицима која обављају послове у вези са децом, предлаже предузимање мера за спречавање штетних поступања која угрожавају права и интересе деце, да упозори на неправилности, те да захтева да добије извештаје о предузетим мерама.

Органи и лица из става 1. овог члана дужни су да одмах, а најкасније у року од 15 дана од добијања захтева, обавесте Заштитника права детета о

мерама које су предузели на основу његовог упозорења, предлога или препоруке.

Ако органи и лица из става 1. овог члана не поступи у прописаном року према захтеву Заштитника права детета, Заштитник права детета ће о томе обавестити надлежни орган који врши надзор над њиховим радом.

Члан 10.

Заштитник права детета има право увида у начин остваривања бриге о деци која су привремено, на основу одлуке надлежног органа, смештена код правних и физичких лица, укључујући и право приступа просторијама у којима се деца налазе, као и право несметаног приступа заводима за извршење санкција и другим местима на којима се налазе деца која су лишена слободе.

О обављеном увиду из става 1. овог члана Заштитник права детета саставља извештај који доставља лицима из става 1. овог члана, као и органу који врши надзор над радом тих лица.

Члан 11.

Сви органи државне управе, органи, односно службе јединица локалне самоуправе, као и сва правна и физичка лица која обављају послове који су у вези са децом, дужни су да Заштитнику права детета омогуће увид у све податке, информације и акте који се односе на права и заштиту деце, без обзира на степен њихове тајности, осим када је то у супротности са законом.

Заштитник права детета је дужан да и након престанка функције чува као тајну податке до којих дође у вршењу своје функције.

Обавеза чувања тајне односи се и на заменике као и на све запослене у стручној служби Заштитника права детета.

Члан 12.

Ако у току обављања дужности Заштитник права детета сазна да је дете изложено насиљу, сексуалној злоупотреби, злостављању, експлоатацији или занемаривању, дужан је да одмах поднесе пријаву надлежном јавном тужилаштву и да обавести надлежни орган старатељства и предложи мере за заштиту права и интереса детета.

Члан 13.

Заштитник права детета може затражити помоћ стручних или специјализованих установа у чију делатност спадају заштита и брига за развој и остваривање права деце.

Установе из става 1. овог члана дужне су да Заштитнику права детета пруже тражену помоћ, у примереном року.

Члан 14.

Свако има право да Заштитнику права детета поднесе предлог за разматрање питања од значаја за заштиту права и интереса деце.

Заштитник права детета обавестиће подносиоца предлога о активностима које је предузео, најкасније у року од 30 дана од дана подношења предлога.

Члан 15.

Председник Републике, председник и чланови Владе, председник Народне скупштине, председник Уставног суда и функционери у органима државне управе дужни су да приме Заштитника права детета, на његов захтев, најкасније у року од 15 дана.

Члан 16.

Заштитник права детета дужан је да јавност редовно обавештава о стању права детета, као и о мерама које се предузимају за заштиту и побољшање положаја деце у друштву.

Члан 17.

Заштитник права детета дужан је да једном годишње поднесе извештај Народној скупштини о свом раду.

Извештај о раду за претходну годину подноси се најкасније до 15. марта текуће године и објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије“ и на Интернет страници Заштитника права детета.

Заштитник права детета има право да Народној скупштини поднесе посебан извештај када оцени да је то потребно ради предузимања мера од значаја за заштиту права и интереса деце.

III. ИЗБОР И ПРЕСТАНАК ФУНКЦИЈЕ

Члан 18.

Заштитника права детета бира Народна скупштина већином гласова свих народних посланика, на предлог одбора надлежног за права детета (у даљем тексту: Одбор).

Право да Одбору предложи кандидата за Заштитника права детета има свака посланичка група у Народној скупштини.

Више посланичких група могу да предложе заједничког кандидата за Заштитника права детета.

Предлог за избор Заштитника права детета утврђује се већином гласова од укупног броја чланова Одбора.

Пре утврђивања предлога за избор Заштитника права детета, Одбор може одлучити да одржи седницу на којој ће свим кандидатима бити омогућено да изнесу своје ставове о улози и начину остваривања функције Заштитника права детета.

Заштитник права детета бира се на време од пет година и исто лице може бити највише два пута узастопно бирано на ову функцију.

Поступак за избор Заштитника права детета започиње најкасније шест месеци пре истека мандата ранијег Заштитника права детета.

Члан 19.

За Заштитника права детета може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава следеће услове:

- 1) да има високу стручну спрему друштвеног смера;
- 2) да има најмање десет година искуства на пословима који су од значаја за обављање дужности Заштитника права детета;
- 3) да поседује високе моралне и стручне квалитете.

Члан 20.

Заштитник права детета има два заменика који му помажу у обављању послова утврђених овим законом, у оквиру овлашћења која им он пренесе.

Заштитник права детета одређује заменика који ће га замењивати у случају његове одсутности или спречености да обавља послове.

Заменике Заштитника права детета бира Народна скупштина већином гласова свих народних посланика, на предлог Заштитника права детета.

Заменик Заштитника права детета бира се на време од пет година и исто лице може бити највише два пута узастопно бирано на ову функцију.

За заменика Заштитника права детета може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава следеће услове:

- 1) да има високу стручну спрему друштвеног смера;
- 2) да има најмање пет година искуства на пословима који су од значаја за обављање дужности Заштитника права детета;
- 3) да поседује високе моралне и стручне квалитете.

Један од заменика Заштитника права детета мора бити дипломирани правник.

Члан 21.

Заштитник права детета и његови заменици пре ступања на дужност полагају заклетву која гласи: „Заклињем се да ћу своју дужност обављати одговорно, непристрасно и независно, у складу са Уставом и законом, и да ћу савесно радити на заштити и унапређењу права деце“.

Заштитник права детета полаже заклетву пред Народном скупштином, а његови заменици пред председником Народне скупштине.

Члан 22.

Сматра се да је Заштитник права детета, односно његов заменик ступио на дужност моментом полагања заклетве.

Ако Заштитник права детета, односно његов заменик без оправданог разлога не ступи на дужност у року од 30 дана од дана полагања заклетве, сматра се да није изабран, што Народна скупштина констатује на основу обавештења Одбора.

У случају из става 2. овог члана одмах се покреће поступак за избор новог Заштитника права детета, односно његовог заменика.

Члан 23.

Са функцијом Заштитника права детета, односно његовог заменика неспојиво је обављање друге јавне функције или професионалне делатности, као и обављање друге дужности или посла који би могао утицати на њихову самосталност и независност.

Заштитник права детета и његов заменик не могу бити чланови политичких странака.

Заштитник права детета и његови заменици имају положај функционера у смислу закона којим се уређује спречавање сукоба интереса у вршењу јавних функција и на њих се у целини примењују одредбе тог закона.

Даном ступања на дужност Заштитнику права детета, односно његовом заменику морају престати све јавне, професионалне и друге функције, односно дужности или послови које је до тада обављао, ако су супротни одредбама овог закона, као и чланство у политичким странкама.

Члан 24.

Заштитник права детета и његов заменик не могу бити позвани на одговорност због мишљења, критике или предлога који су дали у вршењу своје функције.

Заштитник права детета и његов заменик не могу давати изјаве политичке природе.

Члан 25.

Функција Заштитника права детета престаје у следећим случајевима:

- 1) истеком мандата, ако не буде поново изабран;
- 2) смрћу;
- 3) оставком;
- 4) губитком држављанства, што се утврђује на основу акта надлежног државног органа;

- 5) испуњењем услова за пензију у складу са законом;
- 6) наступањем трајне физичке или менталне неспособности за обављање функције, што се утврђује на основу документације релевантне медицинске установе;
- 7) разрешењем.

Члан 26.

Заштитника права детета разрешава Народна скупштина већином гласова свих народних посланика, на предлог Одбора или најмање једне трећине од укупног броја народних посланика.

Ако предлог за разрешење Заштитника права детета подноси Одбор, потребно је да се за његово подношење изјасни већина од укупног броја чланова Одбора.

Заштитник права детета може бити разрешен једино у следећим случајевима:

- 1) ако нестручно и несавесно обавља своју функцију;
- 2) ако обавља другу јавну функцију или професионалну делатност, ако обавља другу дужност или посао који би могао утицати на његову самосталност и независност, или ако поступа супротно закону којим се уређује спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција;
- 3) ако буде осуђен за кривично дело које га чини неподобним за обављање ове функције.

Заштитник права детета има право да се на седници Народне скупштине на којој се одлучује о његовом разрешењу обрати народним посланицима.

Члан 27.

Народна скупштина на предлог Одбора може донети одлуку о суспензији Заштитника права детета у случају:

- 1) ако је против њега одређен притвор;
- 2) ако је осуђен за кривично дело које га чини неподобним за обављање функције, а пресуда није постала правноснажна.

Одлука о суспензији доноси се већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика.

Народна скупштина ће укинути одлуку о суспензији чим престану разлози за суспензију.

Члан 28.

Одредбе о престанку функције Заштитника права детета примењују се и на његовог заменика, с тим што предлог за његово разрешење може поднети и Заштитник права детета.

Члан 29.

У случају престанка функције Заштитника права детета или његовог заменика из разлога наведених у члану 25. тач. 1) – 6) овог закона, Народна скупштина без расправе доноси одлуку којом констатује да су се стекли услови за престанак функције.

Правне последице престанка функције наступају од дана доношења одлуке из става 1. овог члана.

Члан 30.

У случају престанка функције Заштитника права детета, до избора новог Заштитника права детета ову функцију обавља заменик кога је Заштитник права детета одредио да га замењује у случају његове одсутности или спречености да обавља функцију.

Избор новог Заштитника права детета извршиће се најкасније у року од шест месеци од дана престанка функције ранијег Заштитника права детета.

IV. ПРАВО НА ПЛАТУ

Члан 31.

Заштитник права детета има право на плату у висини плате председника Уставног суда, а заменик у висини плате судије Уставног суда.

V. СРЕДСТВА ЗА РАД ЗАШТИТНИКА ПРАВА ДЕТЕТА

Члан 32.

Средства за рад Заштитника права детета обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Заштитник права детета сачињава предлог средстава за наредну годину и доставља га Влади ради укључивања као саставни део предлога буџета Републике Србије, с тим што предлог мора бити сачињен по методологији и критеријумима који важе за остале буџетске кориснике.

Годишња средства за рад Заштитника права детета треба да буду довољна да омогуће његово делотворно и ефикасно остваривање функције, као и да буду у складу са макроекономском политиком Републике Србије.

VI. СТРУЧНА СЛУЖБА

Члан 33.

За вршење стручних и административних послова образује се стручна служба Заштитника права детета.

Радам стручне службе руководи генерални секретар, који мора бити лице са завршеним правним факултетом, најмање пет година радног искуства и који мора испуњавати услове за рад у органима државне управе.

Заштитник права детета доноси општи акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби, на који сагласност даје Народна скупштина.

Заштитник права детета доноси одлуку о пријему у радни однос запослених у стручној служби.

На генералног секретара и остале запослене у стручној служби Заштитника права детета примењују се одредбе закона којим се уређују права и дужности државних службеника и поједина права и дужности намештеника.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 34.

Народна скупштина ће изабрати Заштитника права детета у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Заштитник права детета ће поднети предлог за избор заменика у року од 30 дана од дана ступања на дужност.

Члан 35.

Општи акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби Заштитник права детета ће донети у року од 90 дана од дана ступања на дужност.

Пријем запослених у стручну службу Заштитник права детета извршиће у року од 60 дана од дана ступања на снагу општег акта о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби.

Члан 36.

Влада ће, до ступања на снагу општег акта о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у стручној служби Заштитника права детета, на предлог Заштитника права детета, обезбедити простор, средства и друге неопходне услове за почетак рада.

Члан 37.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.